

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันโลกมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น ส่งผลให้มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญ ที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัว และพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ เห็นได้จากรายงานการประชุมสัมมนาในหัวข้อ แผนพัฒนาคนและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่ว่า คนไทยและสังคมไทย ยังขาดความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ขาดการประสานงาน ในการนำเอาจุดเด่นที่ตนมีอยู่มาใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดเจตคติในการทำงานร่วมกัน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต ดังรายงานผลการประชุมสัมมนา เรื่อง ประเด็นและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปว่า โลกสมัยใหม่เป็นโลกของการรวมกลุ่มมีลักษณะของการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ในโลกของการแข่งขัน การศึกษาจะต้องสอนคนให้รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ (team) มากกว่าการสอนให้เด็กเก่งคนเดียว

ลักษณะการเรียนการสอนของไทยในปัจจุบันยังคงใช้วิธีการที่ครูเป็นผู้อธิบายเป็นส่วนใหญ่ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร ครูยังคงเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (teacher center) ทำให้เกิดความบกพร่องในการศึกษา ดังที่ วิทยากร เชียงกุล (2530) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ความบกพร่องหรือความล้มเหลวของการศึกษา ประการแรกสุด คือ การมองว่า ครูเป็นผู้ป้อนความรู้ให้กับศิษย์ หรือ ศิษย์สามารถท่องจำจากตำราได้ ใครจำความรู้ได้มากก็สอบได้คะแนนดี ก็ถือว่าเป็นคนเก่ง ความล้มเหลวประการที่สอง คือ การขาดการสร้างจิตสำนึกให้คนเข้าใจถึงความจำเป็นของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต้องคิดถึงส่วนรวมพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับการสัมมนาหลักสูตรสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ , ม.ป.ป.) ที่มีการกล่าวถึง ปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน คือ การที่ครูยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก ทำให้สอนไม่ทัน เพราะมุ่งเนื้อหาใช้วิธีสอนเพียงวิธีเดียว คือ การบรรยาย ไม่ใช่เทคนิคที่หลากหลาย มุ่งให้นักเรียนท่องจำเนื้อหาเพื่อเตรียมตัวสอบ ซึ่งการสอนแบบถ่ายทอด หรือ การสอนแบบบรรยายซึ่งสอดคล้องกับ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2540) ที่กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีลักษณะ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ วิธีการเรียน

ยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา มากกว่าการเรียนรู้จากสภาพจริง และไม่เน้นกระบวนการที่ทำให้ ผู้เรียนได้พัฒนาในด้าน การคิด การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นเป้าหมายของการจัดการศึกษาในอนาคตจึงควรเป็นไปในลักษณะที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อีกทั้งครูจะต้องปรับเทคนิคการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (กรมวิชาการ,2535) เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ดีกว่าการเรียนการสอนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง

กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่ต้องการให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ จึงได้กำหนดแนวดำเนินการ ในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม วิชาสังคมศึกษามีวัตถุประสงค์ประการหนึ่ง ที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน ซึ่งได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งความรับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ (พิบูลศรีวาสนสมสิทธิ์, 2526) วิชาสังคมศึกษาจะฝึกให้เด็กทำงานร่วมกัน พัฒนาค่านิยม และพฤติกรรมเป็น team work ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ,2531) ดังนั้นการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาควรที่จะให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือเป็นผู้ที่ทำการกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง ควรฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ครูจะเป็นผู้แนะนำการทำงาน และแนะวิธีการแก้ไขเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น

หัวใจสำคัญ ที่จะทำให้วิชาสังคมศึกษาบรรลุเป้าหมาย คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่จะต้องจัดให้สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น แต่ ปัญหาที่ทำให้การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาขาดประสิทธิภาพ คือ ครูยังคงยึดการสอนแบบบรรยาย และขาดเทคนิควิธีการใหม่ๆ นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น หรือฝึกฝนการแก้ปัญหาในระหว่างการเรียนการสอน รวมทั้งไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างทั่วถึง (พูนสุข เรื่องไทย,2515 ปรียานุช ลากเจริญ,2517 รพีพรรณ เอกสุภาพรณ,2518 และ วัฒนา ส่งศิริ, 2518 อ่างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล,2526) อีกทั้งมีโน้ตค้นเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาในประเทศไทยนั้น ยังเป็นวิชา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การแยกสอนเป็นรายวิชา และการเน้นการถ่ายทอดเนื้อหา โดยมุ่งทางด้านความรู้ ความจำ ในการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ แม้กระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ซึ่งเน้นการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการแล้ว แต่แนวความคิดหรือมีโน้ตค้น เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาของสังคมไทยก็ยัง

คงอยู่ในวงแคบ (ลาวัญย์ วิทยายุทธกุล, 2533) การจัดการเรียนการสอนจึงควรมีการใช้รูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งนักการศึกษาได้ ทำการวิจัยวิธีเรียนวิธีหนึ่งคือ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และพบว่า การเรียนแบบร่วมมือสามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเอง และพัฒนาทักษะทางสังคม ดังที่ สตอล (Stahl, 1994) กล่าวไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการช่วยนักเรียนในการฝึกทักษะทางสังคม ในกลุ่มการเรียนรู้จะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ เพศ นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึง ผลของการเรียนแบบร่วมมือกับบุคคลอื่น เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2534) กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือว่าการเรียนร่วมกันเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน เพราะนักเรียนสามารถเรียนรู้ จากประสบการณ์จริงกับเพื่อนในกลุ่ม แทนที่จะอ่านจากหนังสือหรือดูจากคนอื่นโดยไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง และการเรียนร่วมกันยังสามารถพัฒนาด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีกว่าการเรียนที่ต่างคนต่างเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2536) ที่กล่าวถึง การเรียนแบบร่วมมือว่าจะช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคมให้แก่เด็ก เพราะเด็กทุกคนรู้ว่า มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว จึงทำให้เด็กมีความรักใคร่ มีความมั่นคงทางใจ อันส่งผลดีต่อการเรียนการสอน

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1987 อ้างถึงใน อภาภรณ์ วัตตสูงเนิน, 2536) ได้กำหนดลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. สมาชิกของกลุ่มมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็น อายุ เพศ หรือความสามารถทางการเรียน
2. สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
3. สมาชิกกลุ่มแต่ละคนมีความรับผิดชอบในตนเอง ต่องานที่ได้รับมอบหมาย โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ การที่แต่ละคนทำงานกันอย่างเต็มความสามารถ
4. สมาชิกกลุ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่ม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน

สลาวิน (Slavin, 1980) ได้กล่าวถึง การเรียนแบบร่วมมือว่า มีประโยชน์ทั้งต่อตัวนักเรียน และครูในด้านของนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งในด้านความรู้ การมีความรับผิดชอบ การช่วยเหลือผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเห็นคุณค่าของตนเอง ในด้านของครู จะทำให้สามารถสังเกตนักเรียนได้ดีขึ้น ให้คำแนะนำนักเรียนแต่ละคนในเรื่องการเรียนการทำงานร่วมกัน รวมทั้งข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขของนักเรียน มากขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนได้ อีกด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2535) มีเป้าหมายในการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางสติปัญญา ได้แก่ การรู้จักคิด รู้จักหาข้อมูล ใช้ข้อมูลประกอบในการตัดสินใจ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน

รวมทั้งกระบวนการคิด ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ นำไปสู่การแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆทำให้มีปัญหา และความต้องการใหม่ๆเกิดขึ้นตลอดเวลา วิธีแก้ปัญหาที่ใช้ได้ในปัจจุบันอาจไม่ได้ผล หรือล้าสมัยในวันพรุ่งนี้ ในสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลจะต้องมีความสามารถในการคิดซึ่งไม่ควรเป็นการคิดในลักษณะลองผิดลองถูก หรือปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติเพียงอย่างเดียว แต่บุคคลจะต้องสามารถประมวลข้อมูล สรุปข้อมูล จับประเด็นปัญหา เลือกและตัดสินใจ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ,2532 อ่างโน นีพล นาสมบูรณ์ ,2536)

จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาอีกประการหนึ่ง คือ มุ่งพัฒนานักเรียนให้สามารถนำความรู้ไปใช้วิเคราะห์สิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับรายงานการประชุม เรื่อง ประเด็นและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่า การศึกษาควรมีบทบาทในการสร้างคนให้มีปัญญา รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การเรียนแบบร่วมมือ นอกจากจะทำให้ นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกันแล้ว ยังสามารถพัฒนา การวิเคราะห์ให้แก่ นักเรียนได้อีกด้วย นอกจากนี้ เป้าหมายสูงสุดประการหนึ่งของวิชาสังคมศึกษา คือ พัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถที่จะประยุกต์ความรู้ และทักษะการคิด ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วม ในกลุ่ม และการวิเคราะห์

สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2534) กล่าวถึง ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือว่า การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ก่อให้เกิดการพัฒนาทางความคิดที่สูงขึ้น การร่วมกันเรียนทำให้นักเรียนภายในกลุ่ม ได้รับความคิดเห็นที่หลากหลาย จากการโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รับรู้ปัญหา และทางเลือกในการแก้ปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนส่งเสริม การพัฒนากระบวนการคิด จากลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือ นักเรียนจะมีโอกาส แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น เสนอความคิดของตนอย่างอิสระในการอภิปราย ซึ่งจะต้องมีการ ตัดสินใจร่วมกัน ทั้งนักเรียนที่เรียนเก่ง และนักเรียนที่เรียนอ่อน เป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นมีนิสัยในการปรับปรุงงาน ของตนเอง และสังคม นอกจากนั้นนักเรียนในวัย 12-13 ปี เป็นวัยที่สนใจการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความต้องการในการที่จะได้รับการยอมรับจากกลุ่ม และต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อน (ศรีเรือน แก้วกังวาล,2530 อ้างถึงใน กิ่งดาว กลิ่นจันทร์,2536) ดังนั้น การเริ่มให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตั้งแต่เริ่มแรกจะสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับมัธยมได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือสำหรับการจัดการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาให้แก่ นักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานการวิจัย

สลาวิน(Slavin,1980) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนวิธีหนึ่งที่ทำให้ นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในรูปของกลุ่มเล็ก ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า การเรียนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สตอล (Stahl,1994) ว่า การเรียน แบบร่วมมือ นักเรียนจะได้คะแนนในการสอบสูงกว่าการเรียนแบบปกติ และจะทำให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการคิดอย่างมีเหตุผล เพราะนักเรียนจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ที่ หลากหลาย มีการซักถามปัญหากันภายในกลุ่ม ซึ่งจะสามารถพัฒนาความคิดวิเคราะห์ขั้นได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเรียนแบบร่วมมือ ช่วยให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ ดังผลการวิจัยของ นิโคล(Nichol,1994) ที่ได้ทำการศึกษา ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาเรขาคณิต ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ รูปแบบการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ กับกลุ่มควบคุม ที่เรียนโดย วิธีการเรียนแบบปกติ ผลปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า กลุ่มควบคุม และ ผลการวิจัยของ สลาวิน (Slavin,1989 อ้างถึงใน ปิยาภรณ์ รัตนกรกุล, 2535) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดย ทดลองกับนักเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ผลของ การทดลองแสดงให้เห็นว่า การเรียนแบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น และสลาวิน(Slavin,1980) กล่าวว่า การที่นักเรียนเรียนในกลุ่มที่มีการทำงานร่วมกัน มีการค้นคว้าหาคำตอบ ระบุปัญหา และทางเลือกในการแก้ปัญหา นักเรียนจะได้แนวคิดที่หลากหลายจากการโต้แย้งมากกว่า การเรียนแบบปกติ ซึ่ง ลาวัณย์ วิทยาวุฒิกุล (2533) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกลุ่ม ศึกษา งานภายในกลุ่มของตน นักเรียนจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลาย มีการซักถาม และปรึกษาปัญหาภายในกลุ่ม จะสามารถพัฒนาความคิดวิเคราะห์ให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้อง กับ จันทิภา ลิ้มปิเจริญ (2522) ที่กล่าวว่า การเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเพื่อ ค้นหาคำตอบ จะทำให้ช่วยพัฒนาความคิด อีกทั้งการเสนอแนะซักถาม ค้นคว้าหาความรู้ จากแหล่งต่างๆมาอ้างอิง ยังเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างวิเคราะห์ด้วย และสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล(2534) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือก่อให้เกิดพัฒนาการทาง

ความคิดที่สูงขึ้น และการร่วมกันเรียนที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์ได้

จากทฤษฎีและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ
2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือจะมีความสามารถในการวิเคราะห์ในวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
3. รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ ใช้รูปแบบการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ตามแนวของ พริส (Priest,1994) และ สลาวิน (Slavin,1978)
4. ตัวแปรที่ศึกษา มี 2 ตัวแปร ได้แก่
 - 4.1. ตัวแปรต้น คือ วิธีการเรียน ซึ่งมี 2 วิธีคือ
 - การเรียนแบบร่วมมือรูปแบบการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ และ
 - การเรียนแบบปกติ
 - 4.2. ตัวแปรตาม คือ
 - 4.2.1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 4.2.2. ความสามารถในการวิเคราะห์
5. ระยะเวลาในการทดลอง การทดลองใช้เวลาในภาคเรียนที่ 2 โดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ จำนวน 15 คาบเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การเรียนแบบร่วมมือรูปแบบการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ หมายถึง การเรียนที่จัดให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 5 คน สมาชิกในกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง จะช่วยสอนเพื่อนที่มีความสามารถด้านการเรียนด้อยกว่าตน มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือและรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน หลังจากการเรียนจบในแต่ละหน่วยครูจะทำการทดสอบย่อยคะแนนของนักเรียนแต่ละคน จะนำไปเทียบกับคะแนนของนักเรียนในกลุ่มสัมฤทธิ์เดียวกัน ผลของการสอบของแต่ละคน จะนำมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

2. การเรียนตามวิธีปกติ หมายถึง การเรียนวิชาสังคมศึกษาแบบกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น โดยนักเรียนทั้งชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกัน ในการดำเนินการสอน มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การอภิปราย การทำรายงาน ผู้สอนจะมอบหมายให้นักเรียนทำและกำหนดให้ผู้เรียนรับผิดชอบงานนั้นเป็นรายบุคคลหรือรับผิดชอบเป็นกลุ่ม แต่เป็นกลุ่มที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถทางปัญญา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่

- 3.1.1. การจำและสรุปความรู้
- 3.1.2. การแยกแยะความแตกต่างระหว่างความจริงกับสมมติฐาน
- 3.1.3. การระบุข้อมูลสำคัญที่มีอยู่ในเนื้อหา
- 3.1.4. การเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง
- 3.1.5. การแยกแยะข้อสรุปออกจากข้อปลีกย่อย

3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ได้แก่

- 3.2.1. การเลือกได้ว่าข้อมูลใดสามารถนำมาสนับสนุนเรื่องนั้นได้
- 3.2.2. การตัดสินได้ว่าข้อมูลต่าง ๆ นั้นสมเหตุสมผลหรือไม่
- 3.2.3. การตรวจสอบความสอดคล้องของสมมติฐานกับข้อมูลที่ได้รับ
- 3.2.4. การเชื่อมโยงเหตุและผลในแต่ละสถานการณ์ได้
- 3.2.5. การจำแนกข้อความที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องได้

3.3 การวิเคราะห์หลักการ

- 3.3.1. การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของผู้เขียน ความรู้สึก และทัศนคติ
- 3.3.2. การแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและอคติที่มีอยู่ได้
- 3.3.3. ความสามารถในการวิเคราะห์การใช้เทคนิคต่างๆ ที่ปรากฏ ในเนื้อเรื่องได้ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ความสามารถในการวิเคราะห์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เนื้อหา เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงผลของการเรียนแบบร่วมมือในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อให้ทราบถึงผลของการเรียนแบบร่วมมือในวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้แก่นักเรียน